



PaedDr. Mária Tarabová

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE ŽIAKOV S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM

Bratislava, 17.10.2014

Štátny pedagogický ústav
Pluhová 8, Bratislava
maria.tarabova@statpedu.sk



PSYCHICKÉ OSOBITOSTI

VNÍMANIE

- spomalené tempo a znížený rozsah vnímania
- vnímajú postupne to, čo intaktní žiaci naraz
- nepostrehnú súvislosti a vzťahy vnímaného objektu

PREDSTAVY

- neúplné, nepresné, útržkovité a nejasné



PSYCHICKÉ OSOBITOSTI

POZORNOSŤ

- nestála, krátkodobá, rýchla unaviteľnosť

PAMÄŤ

- pomalé tempo zapamätania si, krátky čas udržania poznatku v pamäti a jeho nepresné vybavovanie

MYSLENIE

- nedostatky v analýze a syntéze, indukcii a dedukcii, abstrakcii, porovnávaní



PSYCHICKÉ OSOBITOSTI

REČ

- narušená po obsahovej i formálnej stránke
- obmedzená slovná zásoba
- nepomer medzi pasívnym a aktívnym slovníkom
- dysgramatizmus

VÔĽA

- nerozhodnosť, malá výdrž



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

Pri edukácii využívame na spostredkovanie informácií špeciálne výchovno-vzdelávacie metódy, ktoré vymedzil VAŠEK (2003):

- metóda viacnásobného opakovania
- metóda nadmerného zvýraznenia informácie
- metóda multisenzorického spostredkovania informácie
- metóda optimálneho kódovania informácie
- metóda spostredkovania informácie náhradnými komunikačnými systémami
- metóda intenzívnej motivácie
- metóda algoritmizácie kurikula
- metóda zapojenia kompenzačných technických prostriedkov
- metóda postupnej symbolizácie
- metóda zapojenia náhradných kanálov
- metóda pozitívnej psychickej tonizácie
- metóda využívania inštrukčných médií
- metóda aplikácie individuálnych edukačných programov.



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

Z 10. revízie MKCH vychádza vymedzenie stupňov MP, ktoré sú pre edukáciu najdôležitejšie:

Ľahká mentálna retardácia	IQ 69 - 50	Variant A
Stredná mentálna retardácia	IQ 49 - 35	Variant B
Ťažká mentálna retardácia	IQ 34 - 20	Variant C
Hlboká mentálna retardácia	IQ pod 20	



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

IVVP pre žiaka s MP: na základe komplexnej diagnostiky žiaka a **vychádza zo VP pre žiakov s mentálnym postihnutím a ROV príslušného variantu (A, B,C)**

- aktuálna úroveň schopností a prejavov
- dlhodobé a krátkodobé ciele edukácie,
- obsah edukácie v jednotlivých oblastiach
- spôsob hodnotenia
- požiadavky na úpravu prostredia triedy
- zabezpečenia kompenzačných pomôcok



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

Žiak s MP integrovaný v bežnej základnej škole sa vzdeláva podľa **Vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím.**

Celkový týždenný **počet vyučovacích hodín** v UP u tohto žiaka je **rovnaký** ako v bežnej triede.

Predmety výchovno-estetického zamerania je vhodné vzdelávať podľa obsahu vzdelávania žiakov bežnej školy.



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

Pracovné vyučovanie

- patrí medzi **hlavné** vyučovacie predmety
- RUP stanovuje počet hodín PV v jednotlivých ročníkoch potrebných k nadobudnutiu pracovných návykov a motorických zručností.

V prípade, že má škola viac žiakov s MP, odporúčame vytvoriť **zlúčenú** skupinu na PV z príbuzných ročníkov, príp. aj z rôznych ročníkov.



EDUKÁCIA ŽIAKOV s MP

Špecifické predmety

➤ **Rozvíjanie grafomotorických zručností**

(prípravný ročník - žiaci s ĽMP; prípravný až 6.ročník - žiaci so SMP; všetky ročníky – žiaci s TMP)

➤ **Rozvíjanie komunikačnej schopnosti**

(prípravný ročník - žiaci s ĽMP; všetky ročníky – žiaci so SMP; všetky ročníky – žiaci s TMP;

➤ **Rozvíjanie sociálnych zručností**

(všetky ročníky – žiaci s TMP)



ŠPECIFIKÁ EDUKÁCIE

JEDNOZNAČNOSŤ

- dávať zreteľné a jednoznačné inštrukcie (verbálny prejav učiteľa by mal byť bez dlhých súvetí)

JEDNODUCHOSŤ

- klásť jednoduché a zrozumiteľné otázky
- zadať len jednu úlohu a overiť si, či jej zadanie pochopil (od toho závisí úspešnosť plnenia úlohy)

DEKOMPOZÍCIA

- nové typy úloh riešiť najprv spoločne, rozdeliť na menšie kroky



ŠPECIFIKÁ EDUKÁCIE

TRPEZLIVOSŤ

- poskytnúť dostatok času na odpoveď (neodpovedať za neho) a rešpektovať jeho pracovné tempo

POZITÍVNA MOTIVÁCIA

- vytvoriť podmienky pre pozitívne hodnotenie na upevnenie kladných zážitkov v triede
- oceniť aj malý úspech žiaka a tak ho motivovať k učeniu

REÁLNE CIELE

- klásť požiadavky, ktoré je schopný splniť vzhľadom na postihnutie



ŠPECIFIKÁ EDUKÁCIE

PRISPÔSOBOVANIE

- modifikovať spôsob akým sa žiak oboznamuje s novým učivom (predtým treba v diagnostickom procese zistiť, aký učebný štýl je pre žiaka vhodný a využiť jeho silné stránky v prospech dosiahnutia lepších výsledkov)

OPAKOVANIE

- vytvárať priestor pre časté opakovanie učiva s cieľom upevňovať získané vedomosti a zručnosti

PRECVIČOVANIE

- dávať viac aplikačných a korekčných cvičení



ŠPECIFIKÁ EDUKÁCIE

ZAČLENENIE

- dávať možnosť participovať na práci v skupine žiakov zadaním úlohy, ktorú je schopný riešiť

PODNECOVANIE

- dávať viac úloh na rozvoj motorických funkcií a deficitných oblastí a redukovať úlohy neprimerané aktuálnej vývinovej úrovni žiaka
- snažiť sa vytvárať dostatok príležitostí k získavaniu nových skúseností a tým žiaka podnecovať k tvorivému mysleniu a k riešeniu problémov



ŠPECIFIKÁ EDUKÁCIE

UĽAHČENIE

- dovoliť používať akékoľvek pomôcky, ktoré mu uľahčia edukáciu
- zabezpečiť dostatok názorných pomôcok
- zohľadniť jeho motorickú instabilitu a minimalizovať nežiadúce prejavy správania

UŽITOČNOSŤ

- dostatočne konkretizovať preberané učivo
- orientovať vzdelávanie na využitelnosť vedomostí v situáciách praktického života.



ŠPECIFIKÁ HODNOTENIA

Hodnotenie podľa aktuálneho Metodického pokynu na hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím: 32/2011, 35/2011, 36/2011 a pokynov v POP na šk. rok 2014/2015.

Hodnotenie má:

- obsahovať vyjadrenie kvality vedomostí, zručností a návykov žiaka vzhľadom na jeho druh a stupeň mentálneho postihnutia
- nadväzovať na IVP žiaka, na vytýčené ciele vzdelávania
- poskytovať aj informácie o možnostiach rozvoja a skvalitnenia vzdelávania žiaka
- vyzdvihnúť individuálny pokrok v učení a v školskej práci žiaka
- sprostredkovať žiakovi pohľad na jeho učenie, podporiť a posilniť žiaka k ďalšiemu vzdelávaniu (povzbudzovať a motivovať žiaka k učeniu)

Treba mať na zreteli skutočnosť, že žiaci s MP majú
sklon k zvýšenému sebahodnoteniu.



ODPORÚČANIA

pri edukácii žiakov s MP pri inkluzívnom vzdelávaní

Skupinové, kooperatívne, alternatívne formy vyučovania

1. diferenciácia a individualizácia edukácie

- v triede, MP žiak v skupine slabších ž. (nízky počet úloh, menšia náročnosť a väčší stupeň pomoci pri ich riešení)

2. zamedzenie neprimeranej súťaživosti

- vedúcej k zhoršeniu sociálneho postavenia žiaka s MP v triede.

3. deľba práce, komunikácia, vzájomná pomoc, spolupráca,

- váženie si práce druhého a zároveň rozvíjanie sociálneho kontaktu medzi spolužiakmi

4. včleňovanie žiaka s MP do kolektívu triedy,

- rozvíjanie schopnosti žiakov spolupracovať a tolerovať sa navzájom.



ODPORÚČANIA

pri edukácii žiakov s MP pri inkluzívnom vzdelávaní

Vytvorenie atmosféry akceptácie, tolerancie a spolupatričnosti žiaka s MP v triede

Naučiť ich vnímať jeho inakosť ako súčasť ich bežného života, akceptovať jeho prejavy vyplývajúce z postihnutia. Pripraviť učiteľov, žiakov a rodičov na vzdelávanie žiaka s MP v triede, na pomoc prekonávať bariéry s pochopením a osvojovaním učiva.



ODPORÚČANIA

pri edukácii žiakov s MP pri inkluzívnom vzdelávaní

Spolupráca s rodičmi žiaka

Úroveň rodičovskej starostlivosti a ich usmernenie v oblasti domácej prípravy, ich oboznámenie s IVVP, s metódami a formami edukácie, prípadne ich účasť na vyučovacích hodinách je dôležitou súčasťou úspešnej integrácie týchto žiakov.



ODPORÚČANIA

pri edukácii žiakov s MP pri inkluzívnom vzdelávaní

Podporné mechanizmy

- ✓ **Špeciálny pedagóg**
- ✓ **Asistent učiteľa**
- ✓ **Sociálny pedagóg** u žiakov s MP pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorý by flexibilne riešil sociálno-patologické javy negatívne ovplyvňujúce proces edukácie týchto žiakov
- ✓ **Logopéd** u žiakov s ťažším stupňom mentálneho postihnutia, u ktorých býva oneskorený alebo narušený vývin reči. Je potrebné podporiť existujúcu komunikačnú schopnosť žiaka, nehovoriacim žiakom je potrebné poskytovať AAK ako možnosť vyjadrenia svojich pocitov a potrieb.



ODPORÚČANIA

Zpracovanie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov s mentálnym postihnutím do ŠkVP vedením školy

a/ zabezpečenia odborného prístupu v edukácii žiakov s MP z hľadiska úpravy obsahu, foriem, metód a hodnotenia

b/ materiálneho zabezpečenia špeciálnopedagogickými a kompenzačnými pomôckami v závislosti na závažnosti postihnutia, úpravami prostredia na relaxáciu

c/ personálneho zabezpečenia odborným servisom školského špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, školského psychológa, asistenta učiteľa.



ODPORÚČANÁ LITERATÚRA

- VANČOVÁ, A.: *Základy pedagogiky mentálne postihnutých*. Bratislava, Sapiencia 2005
- VAŠEK, Š.: *Základy špeciálnej pedagogiky*. Bratislava, Sapiencia 2003
- BAJO, I. – VAŠEK, Š.: *Pedagogika mentálne postihnutých*. Bratislava, Sapiencia 1994
- Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Portál 2007
- Lechta, V. a kol.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Portál 2012
- Valent, M.: *Mentální postižení*. Grada 2012
- Bazalová, B.: *Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje*, Portál 2014